Pavučina
Síť středisek ekologické výchovy

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha, září 2026

České děti přírodním vědám rozumějí. Méně už věří, že dokážou něco změnit

Výsledky mezinárodního šetření vzdělávacích výsledků PISA 2025 přinášejí jen zdánlivě dobrou zprávu: čeští patnáctiletí dosahují v přírodovědné gramotnosti nadprůměrných výsledků. Při bližším pohledu se ale ukazuje zásadní problém: nestačí, aby mladí lidé měli obecné přírodovědné znalosti a dovednosti. Potřebují také rozumět aktuálním problémům životního prostředí a věřit, že je mohou ovlivňovat, vědět, jak jednat, a mít zkušenost, že jejich společné úsilí může vést ke skutečné změně.

Mezi „vím“ a „dokážu to udělat“ je mezera

Alespoň základní úrovně environmentálně zaměřených přírodovědných kompetencí dosáhlo **78 % českých patnáctiletých oproti 74 % v průměru OECD**. Dobré znalosti však automaticky neznamenají připravenost jednat.

Čeští žáci též věří, že mohou pozitivně ovlivnit životní prostředí (78 %) a že environmentální problémy lze řešit společným úsilím (77 %). **Ale už jen 54 % uvádí, že ví, jak s ostatními spolupracovat, aby životní prostředí pozitivně ovlivnili. Jde o druhou nejnižší hodnotu mezi zeměmi OECD.**

Čeští žáci zároveň vykazují nízkou důvěru v to, že škola, místní komunita a společnost dokážou společným úsilím environmentální problémy účinně řešit, a mají i podprůměrné povědomí o konkrétních aktuálních tématech životního prostředí (např. vymírání rostlin a živočichů, nedostatek vody, dopady znečišťování plasty, skleníkové plyny).

To je důležité varování. **Environmentální vzdělávání nemůže skončit u obecných znalostí a dovedností. Potřebujeme, aby umožnilo porozumět souvislostem klimatické změny, úbytku biodiverzity nebo problémů krajiny, a především, aby dokázalo vést od porozumění k jednání.**

Zvídavost a vytrvalost navíc klesají

PISA upozorňuje i na další problém. Pouze **66 % českých žáků uvádí, že jsou zvídaví**, oproti 73 % v OECD. Mezi lety 2022 a 2025 tento podíl klesl o 5,1 procentního bodu. Podíl žáků, kteří při náročném úkolu zvýší své úsilí, klesl dokonce o 7,8 bodu. A **28 % českých patnáctiletých považuje školu za ztrátu času**.

Právě zvídavost, vytrvalost, schopnost spolupracovat a zkušenost s vlastním vlivem jsou přitom důležité

Síť středisek ekologické výchovy Pavučina, z. s.
Senovážné náměstí 977/24, 110 00 Praha 1
IČ: 65667131 / DIČ: CZ65667131

web: http://pavucina-sev.cz
e-mail: info@pavucina-sev.cz
mobil: +420 721 133 108

pro řešení environmentálních problémů, které nemají předem připravené odpovědi.

Co s tím můžeme dělat

Odpovědí není přidávat dětem další informace o problémech. Potřebujeme jim **dávat příležitosti něco skutečně zkoumat, rozhodovat, navrhovat řešení a společně je uskutečňovat**.

Školní zahrada, okolní krajina, voda v obci, stav místní přírody nebo spotřeba energie ve škole se mohou stát nejen tématem výuky, ale skutečným problémem, na jehož řešení se děti podílejí. Environmentální vzdělávání tak může překračovat hranici mezi **„učíme se o problému“ a „zkusíme s tím něco udělat“**.

„Žáci by se měli během školní docházky častěji setkávat s projekty, ve kterých ovlivňují své bezprostřední okolí. Právě zkušenost, že jejich rozhodování a společná práce mohou něco změnit, jim může pomoci získat důvěru ve vlastní schopnost ovlivňovat svět kolem sebe,“ říká Martin Kříž, programový ředitel, metodik a lektor z Chaloupek.

PISA 2025 tak školám připomíná podstatnou věc: **nestačí vychovávat mladé lidi, kteří vědí, co se s životním prostředím děje. Potřebujeme mladé lidi, kteří vědí, co s tím mohou dělat – a mají zkušenost, že má smysl se o to pokusit.**

Podrobnější výsledky, data a doporučení přináší přiložený policy paper.

Odkazy: https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Narodni-zprava-PISA-2025

Kontakty:

Ing. Martin Kříž, programový ředitel, metodik a lektor, Chaloupky, o. p. s., a lesní mateřská škola, člen výkonného výboru Pavučiny, tel. 775 740 221, martin.kriz@chaloupky.cz

Mgr. Barbora Semeráková, ředitelka vzdělávacího centra TEREZA, členka výkonného výboru Pavučiny, tel. 773 503 036, bara.semerakova@terezanet.cz

Ing. Edita Ježková, koordinátorka vzdělávacích aktivit Muzea Říčany, předsedkyně Pavučiny, tel. 605 169 533, edita.jezkova@muzeum.ricany.cz

RNDr. Jiří Kulich, ředitel Střediska ekologické výchovy SEVER, člen výkonného výboru Pavučiny, tel. 739 203 200, jiri.kulich@ekologickavychova.cz

---

Síť středisek ekologické výchovy Pavučina, z. s. každoročně osloví 600 000 dětí a dospělých, sdružuje 51 organizací ve 13 krajích a realizuje více než 13 000 vzdělávacích programů ročně — pro mateřské, základní i střední školy, pedagogy i celé rodiny. Zajišťuje také péči o kvalitu environmentálního vzdělávání prostřednictvím certifikace poskytovatelů.